O 10/2021 vp

Epäselvyydet romutuspalkkiota koskevan lain soveltamisessa

- romutuspalkkion nippuhakemukset

Liikenne- ja viestintävaliokunta, 21.4.2021

Tero Kallio
toimitusjohtaja
Autotuojat ja -teollisuus ry

Hanna Kalenoja
liikenteen erityisasiantuntija
Tieliikenteen Tietokeskus

Miksi autoala on romutuspalkkiossa yksi tärkeä osapuoli?

- autoliikkeet ja romuautojen vastaanottopisteet ovat useimmiten asiakkaalle tärkein tietolähde romutuspalkkion hakemisessa
- uutta autoa ostava asiakas voi hakea palkkiota itse tai valtuuttaa autoliikkeen hakemaan puolestaan palkkion - suurin osa asiakkaista edellyttää, että autoliike hakee asiakkaan puolesta romutuspalkkion valtakirjalla, jolloin palkkio hyvitetään auton hinnassa ja asiakkaan rahoitusosuus pienenee
- aiemmissa vuosien 2015 ja 2018 romutuspalkkioissa autoala huolehti romutuspalkkion kuluttajaviestinnästä ja romutuspalkkion hallinnosta yhdessä Traficomin kanssa
    - romutuspalkkion ehtojen tarkistus, palkkioiden budjettivaraus, tiedon kulku Traficomiin ja laskutus Traficomilta hoidettiin tietojärjestelmällä, johon autoliikkeet kirjasivat ropa-varaukset
    - romutuspalkkion ohjeet koottiin erikseen autoliikkeille, romuautojen vastaanottopisteille ja kuluttajille suunnatulle romutuskampanja.fi-sivustolle
    - kun vuoden 2020-2021 romutuspalkkio laajeni myös sähköpyöriin ja joukkoliikennelippuihin, Traficom linjasi marraskuussa, että vastaavaa tietojärjestelmää ei oteta käyttöön, vaan hakemukset käsitellään Traficomissa manuaalisesti

AUTOALAN KESKUSLIITTO

AUTOTUOJAT JA -TEOLLISUUS

Taustaa romutuspalkkion nippuhakemuksista

- autoala kävi marraskuussa lain tulkinnan yksityiskohdat ja hakemusprosessin tarkasti läpi Traficomin kanssa => automaahantuojille ja autoliikkeille lähetettiin ohjeet romutuspalkkiosta 24.-26.11.
- ohjeiden valmisteluvaiheessa ei missään vaiheessa noussut esille, että nippuhakemukset olisivat mahdollisia
- nippuhakemuksiin valmistautuminen aloitettiin vasta lain voimaan astumista edeltävänä päivänä, kun yllättäen linjattiin, että samaan autoon voi käyttää useita romutuspalkkioita
- autoliikkeille ja romuautojen vastaanottopisteille lähetettiin joulukuussa useita täydentäviä versiota romutuspalkkion ohjeista
    - nippuhakemuksen jättäminen ei ollut teknisesti mahdollista, koska koko prosessi lomakkeineen oli suunniteltu yksittäishakemuksille
    - autoliikkeitä on joulukuun puolivälistä lähtien neuvottu pyytämään asiakkaita olemaan nippuhakemustilanteissa yhteydessä suoraan Traficomiin, koska ehtojen tulkinta on ollut haastavaa ja tulkinnat ovat vaihdelleet
    - valtakirjahakemuksissa autoliikkeitä on suositeltu kaikissa tapauksissa tarkistamaan ehdot Traficomin puhelinneuvonnasta ennen tilaussopimuksen solmimista
    - nippuromutusten kysyntä lähti kasvuun joulun alla, kun niistä uutisoitiin mediassa ja selvisi, että toiminimi voi olla romutuspalkkion saaja (romualan toiminimipohjaisilla yrityksillä voi olla satoja autoja omissa nimissään)

Romutuspalkkion nippuhakemusten tulkintamuutokset

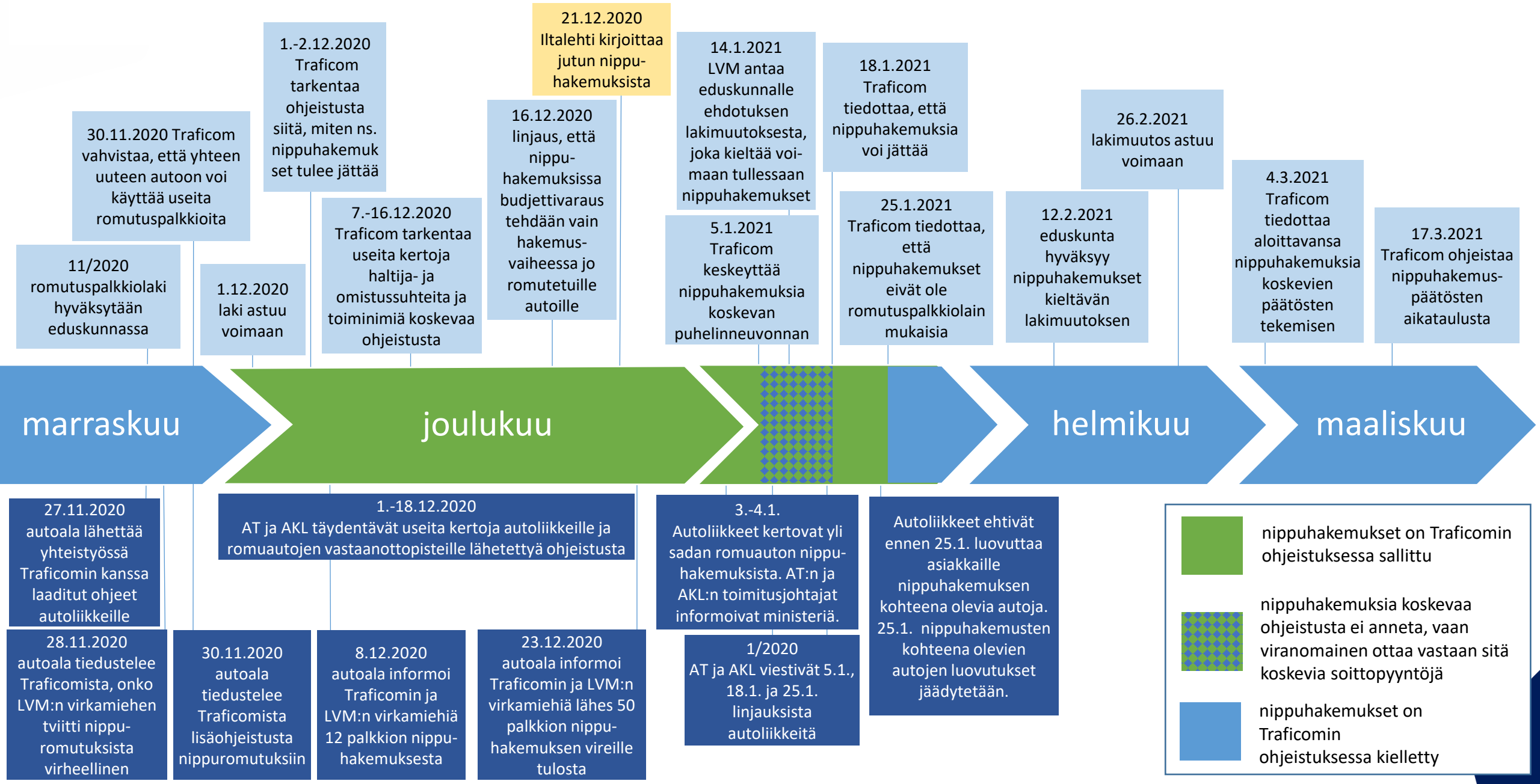

Autoalan kommunikaatio nippuhakemuksista Traficomin ja LVM:n kanssa ennen 5.1.

28.11. kysely tekstiviestillä Traficomin virkamiehelle ministeriön virkamiehen tviitissä esitetystä nippuromutustulkinnasta

- Traficomin virkamies toteaa, että tulkinta lienee virheellinen ja kertoo selvittävänsä asiaa ministeriöstä maanantaiaamuna

30.11. sähköpostivahvistus Traficomista nippuhakemusmenettelylle

- Traficomin virkamies toteaa, että palkkioita voi käyttää useita yhteen uuteen autoon

”Tarkisteltiin vielä ministeriöstä tuota usean romutuspalkkion käyttämistä samaan hankittavaan välineeseen, ja lopputulema on, että kyllä, samaan uuteen välineeseen voi käyttää useamman romutuspalkkion. Ainoastaan on rajattu se, että samaa romutustodistusta voi käyttää vain kerran.

Ehdot tietysti rajaa jo potentiaalia tuollaisiin 10 000 euron paukkuihin ja romujen haalimiseen. Emme myöskään omalta osaltamme tuo tuota seikkaa viestinnässä erityisesti esille.”

2.12. sähköpostiohjeistus Traficomista nippuhakemusten jättämiselle (hakumenettelyn tarkentava ohjeistus)

8.12. puhelu LVM:n virkamiehen kanssa nippuhakemuksista

- käydään läpi autoliikkeelle tullutta pyyntöä jättää valtakirjalla 12 romuauton nippuhakemus kaasuauton hankinnassa esimerkkinä siitä, että tukisummat voivat kasvaa suuriksi
- virkamies toteaa lain muotoilun olevan valitettavasti siten epäonnistunut, että nippuromutukset ovat sallittuja, mutta arvioi asian koskevan edelleen lähinnä yksittäistapauksia

16.12. puhelu Traficomin virkamiehen kanssa nippuhakemusten budjettivarauskäytännöstä

- Traficom linjaa, että nippuhakemuksissa hakijalle varataan enintään se määrä romutuspalkkioita kuin autoja on hakemushetkellä romutettu (tavoitteena estää se, että hakija esimerkiksi hankkisi 50 autoa joulukuussa 2020, tilaisi uuden auton, varaisi hakemuksellaan budjetista 50 palkkiota ja romuttaisi autot joulukuussa 2021)

23.12. sähköpostiviesti LVM:n ja Traficomin virkamiehelle yhä suuremmista toiminimiyrittäjien nippuhakemuksista

- viesti virkamiehille siitä, että romualan toimijoilla on viime päivien yhteydenottojen perusteella yhä suurempia määriä autoja (50) ja vetoomus, että virkamiehet voisivat selvittää olisiko nippuhakemuksia lain perusteella mahdollisuus jollakin tavalla rajata

3.1. ja 4.1. AT:n ja AKL:n toimitusjohtajien liikenne- ja viestintäministerille lähettämät sähköpostiviestit, joissa on tietoa autoliikkeisiin tulvivista jopa sadan romutustodistuksen hakemuksista

Romutuspalkkiolain tulkinnat ns. nippuhakemuksista

- ✓ autoliikkeille lähetettiin joulukuussa 4 täydentävää versiota romutuspalkkion ohjeista
- ✓ vielä tammikuussa ohjeita täydennettiin kahdesti
- ✓ autoliikkeitä on joulukuun puolivälistä lähtien neuvottu pyytämään asiakkaita olemaan yhteydessä suoraan Traficomiin, koska ehtojen tulkinta on ollut haastavaa
- ✓ valtakirjahakemuksissa autoliikkeitä on suositeltu kaikissa tapauksissa tarkistamaan ehdot Traficomin puhelinneuvonnasta ennen tilaussopimuksen solmimista

Autoalan saama monipalkkio-hakemusten eli ns. nippuhakemusten ohjeistus viranomaisilta

- 30.11.2020 linjaus, että romutuspalkkioita voi käyttää useita yhteen uuteen autoon →
- 16.12.2020 Traficomin linjaus, että monipalkkiohakemuksissa budjettivaraus tehdään vain hakemusvaiheessa jo romutetuille autoille →
- 5.1.2021 Traficom keskeyttää monipalkkiohakemusten neuvonnan →
- 14.1.2021 LVM tiedottaa eduskuntaan annetusta hallituksen esityksestä, joka voimaan tullessaan estäisi monipalkkiohakemukset →
- 18.1.2021 Traficom tiedottaa, että romutuspalkkioita voi saada enimmillään uuden auton hankintahinnan verran →
- 25.1.2021 Traficom tiedottaa, että yhteen uuteen autoon voi saada vain yhden romutuspalkkion →

Autoalan ohjeistus autoliikkeille ja vastaanottopisteille sekä asiaa tiedustelleille kuluttajille

- 24.-26.11.2020 autoliikkeille ja maahantuojille lähetetään romutuspalkkion ohjeet, joissa palkkio on aiempaan tapaan rajattu yhteen palkkioon/uusi auto
- 30.11.-2.12.2020 autoalan ohjeisiin lisätään ohjeistus siitä, että uuteen autoon voi käyttää useita romutuspalkkioita
- 18.12.2020 autoalalle ohjeistetaan nippuhakemusten budjettivarauskäytäntö
- 5.1.2021 autoliikkeitä suositellaan keskeyttävän monipalkkiohakemusten ja niihin liittyvien uusien tilaussopimusten tekeminen tilanteen epäselvyyden takia
- 14.1.2021 maahantuojille ja autoliikkeille lähetetään tiedote valmisteilla olevasta lakimuutoksesta ja sen siirtymäsäännöksestä
- 18.1.2021 autoalalle ohjeet, joiden mukaan nippuhakemuksia voi jättää uuden lain voimaan tuloon asti
- 25.1.2021 autoliikkeitä ohjeistetaan keskeyttämään uusien nippuhakemusten tekeminen ja nippuhakemuksia koskevien uusien autojen luovuttaminen asiakkaille

AUTOALAN KESKUSLIITTO

AUTOTUOJAT JA -TEOLLISUUS

Autoalan käsitys nippuhakemustulkinnan synnystä ja alkumetreistä

- nippuromutusten mahdollisuus ei noussut esille lain valmisteluvaiheessa tai sen toteutuksen suunnittelussa ennen tviitissä ollutta LVM:n virkamiehen vastausta
- Traficomin hyväksymissä autoalan ohjeissa luki vielä 28.11. aiemmin vakiintuneeseen tapaan, että romutuspalkkion voi hyödyntää yhdestä autosta vain kertaalleen ja että yhteen uuteen autoon voi käyttää vain yhden palkkion
- Traficomin 30.11. LVM:stä saama tulkinta aiheutti suuria muutostarpeita koko prosessissa ja nippuromutusten hakumenettelyn ja ehtojen sekä neuvonnan suunnittelu alkoi tulkintamme mukaan Traficomissa vasta tuolloin
- aluksi vallitseva käsitys virkamiehillä oli, että ehdot täyttäviä hakijoita olisi vain muutamia yksittäistapauksia, mutta jo joulukuun puolivälissä oli ilmeistä, että monella kotitaloudella ja toiminimellä on kymmeniä romutettavia autoja
    - nippuhakemusten jättämisen jarruttamiseksi arvioitiin riittävän se, että niistä ei tiedoteta osana yleistä kuluttajainformaatiota
    - koska tietoa kuitenkin jaettiin neuvonnassa, nippuhakemuksista tulvi kysymyksiä Traficomiin ja autoliikkeille
    - kyselytulvasta oli pääteltävissä jo joulukuussa, että nippuhakemusten määrä kasvaa tuntuvaksi ja yksittäiset haettavat palkkiosummat ovat suuria
    - hakemus- ja kyselytulva kiihtyi vuoden alussa, kun romuautojen liikennekäytössä olon vaatimukset täyttyivät
- aloite kyseenalaistaa tulkinta syntyi vasta kuin liikenne- ja viestintäministeri puuttui asiaan 3.1.

Nippuhakemusten ongelmallinen pattitilanne

	Asiakkaan oma hakemus	Autoliike hakijana valtakirjalla
Auto luovutettu asiakkaalle	• päätöstä ei ole kaikissa hakemuksissa vielä saatu, joten vahingonkorvausta ei voi hakea • asiakas on tehnyt vain lyhytaikaisen rahoitussopimuksen, koska on ollut aikeissa maksaa lainan pois palkkioilla	• päätöstä ei ole kaikissa hakemuksissa vielä saatu, joten vahingonkorvausta ei voi hakea • autoliikkeellä on saatavaa autosta romutuspalkkioiden verran, vaikka asiakas on jo saanut auton omistukseensa
Auto odottaa rekisteröimättö-mänä luovutusta asiakkaalle	• romutuspalkkiopäätöstä ei voida tehdä ennen luovutusta • luovutus edellyttäisi asiakkaalta uutta rahoitussuunnitelmaa • on epäselvää, voivatko osapuolet saada vahingonkorvausta mahdollisissa kaupan purkutilanteissa	• romutuspalkkiopäätöstä ei voida tehdä ennen luovutusta • luovutus asiakkaalle olisi autoliikkeelle suuri taloudellinen riski, koska vahingonkorvausperuste ei ole tiedossa • on epäselvää, voivatko osapuolet saada vahingonkorvausta mahdollisissa kaupan purkutilanteissa